

התורה בקרב בני ישראל

בס"ד גליון סד' פרשת מקץ ה'תש"פ

[בשבת אין לברור את העלון אלא על-מנת לקרוא ממנו מיד אפילו מעט]

גליון שבועי לחניכי הישיבות בני התורה המקורבים לאורו של רביה"ק מוהר"ן מברסלב זיע"א

מתחדשים

חדשות המקורבים

דבר העורך

האירוע הגדול של השנה: הכנות קדחתניות לקראת יריד הספרים הענק והילולת מוהרנ"ת המרכזית \\\ שעות משנות עולם!

התרגשות רבה בקרב כל שוהרי תורת רבינו ותלמידיו לקראת יריד הספרים הענק וההילולא המרכזית והמסורתית שתערך שוב במוצאי עשרה בטבת בני ברק.

זה כבר הפך למושג ושם-דבר כברסלב, אך השנה היריד הולך להשתדרג עשרת מונים מכל השנים הקודמות.

הן בהפקת היריד - ספרים מגוונים מכל ההוצאות, במחירים מוזלים ליריד. הן בהפקת האירוע הענק - שיכלול שיעורים מגדולי משפיעי אנ"ש לצד מיטב המנגנים והמשוררים. ועוד תכניות רבות שייחשפו במהלך השבועיים הקרובים.

לכל פניה בעניין היריד ניתן לפנות לאימייל: verid148@gmail.com

או להשאיר הודעה בקו היריד 03-711-32-33.

שלום לקוראנו הנכבדים!

בגליון שלפנינו נפתח במדור מתחדשים עם ההכנות ליריד הספרים הענק והילולת מוהרנ"ת המרכזית שיתקיימו בבני ברק; נעבור למאמר נפלא על הפרשה במדור פשט ופנימיות (מומליץ גם לשמוע את השיעור מתוך קו המקורבים); לאחר מכן נכנס למדור ללכת עם תורה - ניצוצות אורה בהכנת תורת רבינו הקדוש - ממישיכים עם תורה זו; במדור הבהיר שער ברסלב נמשיך בסידרה החדשה והנפלאה בעניין 'השילוב בין דרך ברסלב לדרך ליטא, הילכו שניהם יחדיו? והשבוע: לימוד תורה במשנת ברסלב. ולסיום - מדור קוראים כותבים - מאמר חיוזק נפלא מאחד הקוראים הנכבדים.

ברוך ה' אנו זוכים להוציא את העלון זו השנה השניה. פנינו להרחבת העלון ולשיפורו לשיעור רצון קוראנו הנאמנים. לצורך כך אנו נשמח לקבל את הארותיכם והערותיכם בנוגע לכל חלק מהעלון. אנו מעוניינים לחזק את ההפצה ברחבי הארץ. לכן נבקש בזאת מכל המעוניין להיות מפיץ בשכונה \ ישיבה \ כולל \ בית הכנסת שלו - נא לעדכן אותנו. אפשר גם להשאיר הודעה בקו.

חדש! ניתן לעשות מנוי שבועי לעלון דרך מכשירי 'קהילות' בבתי הכנסת. קופת 'עלמא דאורייתא'.
בברכת חורף בריא גדוש עליה והצלחה! העורך

פשט

ופנימיות

❖ ❖

עמוד 2

ללכת עם

תורה

❖ ❖

עמוד 4

שער

ברסלב

❖ ❖

עמוד 7

קוראים

כותבים

❖ ❖

עמוד 8

השיעורים הקבועים!

השיעורים הקבועים לשבת פרשת מקץ ולשבוע פרשת ויגש						
יום	חדש כסלו \ סבת	הדף היומי מסכת נדה	משנה ברורה עמוד היומי 'דרשו'	ליקוטי מוהר"ן ח"ב	ליקוטי הלכות חלק ז \ ח	העמוד היומי היומי ביוה"ק תיקוני הזוהר
ז	ל	טו	הזרה	כ.	ו	קכא:
א	א	טז	תנ, ד-ו	כ:	ז	קכב.
ב	ב	טז	תנ, ו	כא.	ח	קכג:
ג	ג	טז	תנ, ז	כא:	ט	קכד.
ד	ד	ע	תנא, א	כב.	י	קכה:
ה	ה	עא	תנא, א-ב	כב:	יא	קכז.
ו	ו	עב	הזרה	כג.	יב	קכז:

התורה הנלמדת בחבורת 'תמימי דרך' העולמית: ליקוטי מוהר"ן, חלק ראשון, תורה יד.

עלון 'המקורבים' ©

ליצירת קשר, לתרומות, להנצחת שם, לקבלת הגליון באימייל, למוקדי ההפצה, ולפרסום בגליון פנו לקו 'המקורבים': 077-31-40-331 והשאירו הודעה בשלוחה: 72 או לאימייל: E0773140331@GMAIL.COM

ניתן לתרום (וכן לקבל את הגליון עד לביתכם) דרך מכשירי 'קהילות' בכל רחבי הארץ! וכן דרך קו 'קהילות': 0732757000 בשלוחה: 11318. או דרך קו 'המקורבים' בשלוחה: 09. תזכו למצוות!

נשמח לקבל כל חומר לגליון ע"י שליחה לכתובת האימייל הנ"ל עד יום שני בערב בצירוף שם מלא ומיקום עיר! (אפשר שם וכתובת בדויים, ולציון זאת), עם זאת, אין התחייבות שהדברים יפורסמו, ואין לראות באי-פרסומם שום צד פגיעה (יתכנו הרבה סיבות, גם טכניות), בהצלחה!!

~ הצדיק – בירור האמת מהשקר ~

ד. עניין הנוכה מרומז בתורה בפרשת מרגלים, בפסוק "סלח נא לעוון העם הזוה כגודל חסדך וכאשר נישאת לעם הזה ממצרים ועד הנה", שבאמצעו מרומז 'הנוכה' בראשי תיבות. וצריך ביאור הקשר בין הנוכה לבין המרגלים. וגם צריך להבין מדוע בחר יוסף בדווקא להשדם כ'מרגלים'.

ביאור הפשט

בדברי הרמב"ן מבואר שיוסף ידע שהחלומות צריכים להתקיים כי הם כמו נבואה. והנה היו שתי חלומות; בחלום הראשון – השתחוו כל האלומות של האחים לאלומתו של יוסף, ובחלום השני – השתחוו לו השמש והירח והכוכבים. ומרומז בזה שתחילה ישתחוו האחים ליוסף בלא לדעת שהוא יוסף, אלא רק משום שהם צריכים לתבואתו. ורק כפעם השני ישתחוו ליוסף בעצמו, דהיינו מתוך ידיעה שהוא יוסף.

ולכן בתחילה לא היה יכול להודיע לאחיו שהוא יוסף וגם לא לאביו, שעל ידו ממילא יודיע לאחים, עד שישתחוו לו תחילה בחוסר ידיעה. וגם כשהגיעו עשרה אחיו והשתחוו לו לא היה בזה די, עד שיביאו את בנימין וישתחוו לו כל האחד עשר אחים בחוסר ידיעה. ורק אחר כך היה יכול להתגלות, ואז ציווה להם להביא את אביו, כדי שיתקיים החלום השני.

באור החיים הקדוש מבאר, שיוסף לא ידע מה בלבם של אחיו עליו, האם עדיין שונאים אותו ויכולים הם ושלום להורגו. ולכן לא הודיע לאביו כדי שלא יודיע להם ויבואו להרגו, וגם כשבאו לפניו היה צריך לבדוק עד ששמע אותם בפירוש מתחרטים על מכירתו, ועדיין רצה לבדוק מה היחס שלהם לבנימין אם מקנאים גם בו, ולכן ציווה להם להביא אותו והכנים בדווקא אצלו את הנביע כדי לבדוק זאת, ורק כשראה שלכם שלם עמו ועם בנימין – אז התגלה להם.

ובספ"ק קדושת לוי מבאר שכל זה היה מחמת רחמנות עליהם. והיינו שידע בבירור שהחלומות צריכים להתקיים ואחיו יצטרפו להשתחוות לו, וכדי שלא ירגישו ש'ניצח' אותם – עשה תחבולה שישתחוו לו כלי ידיעה שהוא יוסף, ובוזה לא היה להם הרגשת הבושה ש'ניצחו'. (ומטעם זה גם לא סיפר לאביו כדי שלא יודיע להם). ורק אחר כך נתגלה להם.

ובפירושו 'כלי יקר' מבאר שכל הסדר שעשה להם היה כדי לתקן את פגם המכירה, ולכן עשה להם מדה כנגד מדה כל מה שעשו לו. ולכן חשד אותם כמרגלים כנגד מה שחשדו בו שהוא מרגל עליהם, וגרם להם פחד מות כנגד מה שרצו להורגו והשליכו אותו לבור, ונתן להם הרגשה של עבדים (בסיפור הגביע) כנגד מה שמכרו אותו לעבד, וכן מפרט שאר הדברים. (ובספ"ק מבואר עוד, שאם היה ממושיק לייסרם עוד מעט – היה מתקנם לגמרי, אלא שמחמת תפילתו של יעקב אבינו ז"ל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש נכמרו רחמיו עד שלא היה יכול להתאפק והוכרח להתגלות להם, ולכן לא נגמר תיקונם לגמרי, והיה צריך עשרה הרוגי מלכות).

ביאור הפנימיות

בפנימיות העניין והמתבאר בספר ליקוטי הלכות, מתגלה כאן עוד חלק בתפקידו של 'הצדיק'.

העולם נמצא תמיד במצב של 'תערובת'. החל מכריאת העולם שהיה אז 'שכירת הכלים' ועל ידי זה נעשה תערובת בין 'הפנימיות' שהוא האור האלוקי שיש בכל דבר לבין 'החיצוניות' שהוא הגשמיות שמכסה אותו. ואחר כך מחמת הטא אדם הראשון התגבר יותר התערובת, ונעשה ערכוב גדול בין טוב לרע.

והאדם, במשך כל ימי חייו – עומד מול התערובת הזאת, וצריך להפש את האמת הנמצאת בתוך התערובת הזאת, ול'כרר' אותה מתוך השקר. וזה הוא

אחר שהתחיל בפרשת וישב לעסוק בסיפור עניינו של יוסף הצדיק, ממשיך בזה בפרשה זו פרשת מקץ (וכן אחר כך בפרשת ויגש ופרשת ויחי).

בפרשת וישב נתבאר בהרחבה הטעם שהרחיב הפסוק כל כך בסיפורו של יוסף הצדיק, יותר מכל האבות, ותמצית העניין הוא שאמנם האבות הם יסודות האמת, אבל הקיום של האמת הזה עומד על 'צדיק יסוד עולם' שהוא הכה שמחבר בין האמת לבין המציאות (אחיד שמויא וארעא), ויוסף הוא המרכבה למדה זו של 'יסוד-צדיק', ולכן מאריך הכתוב כל כך בעניינו.

והנה סיפור זה נחלק לארבע פרשיות, כשכל אחד מהם הוא חלק נוסף ולימוד נוסף בעניינו של יוסף, וביסוד החשוב הזה של מדת 'הצדיק'. ולכן נמשיך ללמוד בדרך זה אף את הפרשה הזאת פרשת מקץ, וכן את הפרשיות הבאים בעז"ה.

* * *

בפרשת וישב נכתב באריכות סדר 'הירידה' של יוסף, כאשר בתחילת דרכו היה בן חביב אצל אביו, והלם את החלומות שעומד למלוך, ומשם ולהלן מתחיל סדר שהולך ויורד עוד ועוד – קנאת האחים, מכירתו לעבד, ירידתו למצרים, ועד תכלית הירידה שנכנס לבית האסורים, וגם שר המשקים שהיה צריך להזכירו לטובה, שכה אותו ובוזה מסתים הפרשה (ובאמצע הפרשה מסופר אף ירידתו של יהודה).

לעומת זאת בפרשת מקץ מסופר סדר 'העלייה' של יוסף, כאשר ברגע אחד יצא מבית האסורים ובתוך יום אחד עלה להיות שני למלך ולהיות השליט והמשביר לכל עם הארץ, כשבהמשך מתקיימים החלומות שחלם ואחיו השתחוו לו אפיים ארצה. ויש כאן כמה עניינים הטעונים לימוד כדלהלן (ובפרשת ויגש יתבאר אי"ה החיבור בין יוסף ליהודה, ובפרשת ויחי עניין י"ב השבטים).

והנה בדרך כלל קוראים פרשה זו בימי החנוכה, ובוודאי יש קשר בין הדברים, וכפי שנתבאר הרבה בספרים הקדושים בכמה דרכים, וגם עניין זה יתבאר להלן בעז"ה.

* * *

התמוהות שיש בפרשה זו:

א. עניין החלומות. דרכו של יוסף רצוף בחלומות, החל משני החלומות שחלם בעצמו, ועד החלומות של שר המשקים ושר האופים, ובעיקר חלומו של פרעה, כשיוסף הצדיק הופך להיות 'פותר חלומות'. וצריך להבין בכלל מה עניינו של 'החלום', ומדוע עניין זה מודגש ביותר אצל יוסף הצדיק.

ב. מה עניין שנות הרעב ושנות השבע שעליהם חלם פרעה, מדוע היו צריכים להיות, ובפרט שלבסוף לא נתקיימו לגמרי, אלא היו רק שנתיים רעב ולא יותר (כמו שכתב רש"י). ואמנם מתוך כך נתגלגל הדבר שייצא יוסף מבית האסורים, והתמנה למשנה למלך. אך זה בעצמו צריך להבין איזה חכמה ובינה יתירה ראה בו פרעה שהחליט למנותו למלך ואף שהיה עבד ועברי שלפי חוקי מצרים אינו ראוי למלוכה (כמו שפירש"י).

ג. הנהגת יוסף עם האחים תמוהה מאד, מדוע העלים עצמו מהם והתנכר עליהם בכזה אכזריות, כשהוא חושד אותם כמרגלים, וגרם להם פחד מות כשהחזיר להם כספם, ולאחר מכן אף שלא להניח אצלם הגביע שלו, וצריך להבין מדוע עשה כן. כמו כן צריך להבין מדוע לא הודיע ליעקב אביו את מקומו וגדולתו, כשבוודאי ידע או שיער גדול צערו ואבלו של אביו.

תמצית תפקידנו – לברר את הטוב מתוך הרע, הן על ידי קיום מצוות, הן על ידי הזהירות מעבירות, והן ובעיקר על ידי דברי הרשות, שצריך להתעסק בהם על פי התורה, ולברר בהם את הטוב מן הרע.

הנקודה היחידה שלא שלט בה תערובת – היא נקודת היסוד. נקודה זו היא נקודת האמת שלא שלט בה השבירה, ואין שם שום ערבוב, אלא רק סולת נקיה ברורה ומבוררת (ראה ליקוטי מוהר"ן סימן לד), וממנה נמשך כח התיקון והכירור לכל העולם.

נקודת היסוד הוא ה'צדיק יסוד עולם' – שהוא מחובר לגמרי לנקודת האמת, בלי שום סטייה ותערובת. ולכן רק על ידי החיבור אליו – יכולים לאחוז בנקודת האמת, ולהינצל מכל הערבוב והשקר, ולהצליח לברר את הטוב מן הרע. ונקודה זו ישנה בפרטיות אצל כל אחד, כי כל אחד יש בו 'נקודת צדיק' שאין בהכרח, וכל תפקידו במשך ימי חייו – הוא להגיע אל הנקודה הזאת, שעל ידה הוא מגיע לנקודת האמת ונהדרך להגיע לנקודת הצדיק הפרטית, היא על ידי החיבור אל הצדיק הכללי.

* * *

והנה עיקר הערבוב מתבטא בחלום. כי בזמן שאדם ניעור – יש בידו כח לשלוט על מחשבותיו, ולבחון מה טוב ומה רע, מה אמת ומה שקר. אך כשהוא ישן – המחשבה פועלת בלי שליטה, וכל הדמיונות והערבובים שולטים שם שליטה בלי מיצרים. עד שגזרו אומר חז"ל ואמרו (ברכות סא) "אין חלום בלי דברים בטלים".

הכח 'לפתור' את החלום – הוא רק על ידי הצדיק, שהוא 'מבורר' לגמרי, והוא מבחין מיד מה נכון ומה הבל, ופותר אותו על מתכונתו. ולכן יוסף הצדיק הוא זה שהיה יכול לפתור חלומות, הן לשר המשקים והאופים והן לפרעה. ולכן גם החלומות שלו בעצמו – לא היו חלומות של הבל, אלא חלומות ברורים ונכונים, שהם בכחינת נבואה.

וזה עניין שנות השובע והרעב, שמרמזים על האמת והשקר. ובדרך כלל עולם אינו לא במצב של 'שבוע' ולא במצב של 'רעב', כי האמת והשקר מעורבים. אך כאן הגיע זמנו של יוסף להיות השליט ולברר את האמת מתוך השקר, ולכן נפרד ה'שבוע' מה'רעב' ונתגלה בכירור מה השקר ומה האמת, וכיצד על ידי האמת (שנות השבע) יכולים להחזיק מעמד גם בתוך השקר (שנות השבע). ולכן גם לא נתקיימו למעשה שבע שנות הרעב, כי כשהגיע למצרים יעקב שהוא עמוד האמת נתבטל לגמרי השקר שהוא הרעב, ויש עוד להרחיב בזה בעניין החילוק בין יעקב שמבטל לגמרי את השקר, לבין יוסף שמלמד איך להחזיק מעמד בתוך השקר, ואין כאן מקומו.

* * *

ההיפך הגמור מהכירור – הוא המרגלים.

על המרגלים נאמר ש"הקדימו פה לעין" מהמת ש"אמרו בפיחם מה שלא ראו בעיניהם". ולכאורה אין זה נחשב 'הקדמת' פה לעין, אלא רק פה 'כלי' עין. אלא שבאמת 'ראו' את מה שאמרו, אך הטעם ש'ראו' כן הוא מהמת ש'אמרו' כן. כלומר: הם ראו את מה שהם רצו לראות, ולא את האמת. וזה ההיפך הגמור מהכירור – כשתחת לחפש מה האמת, מהליטים לכתחילה לראות את השקר.

ולכן אמר יוסף לאחיו הקדושים: אם אינכם רוצים לקבל עליכם את מלכותי, לא יהיה לכם דרך לברר את האמת מתוך השקר, וסופו של דבר יהיה שתפלו לגמרי להיות 'מרגלים' שרואים רק את השקר. ולכן התיקון שלכם הוא דווקא להשתחוות אלי, דהיינו להתחבר אלי ולקבל ממני את כח הכירור.

ולכן דווקא בפרשת מרגלים מרומז עניין הנוכה. כי עניינו של 'יון' הוא 'שהחשיכו עיניהם של ישראל', דהיינו שלא הניחו להם לראות את האמת, אלא רק את השקר החיצוני כמו המרגלים. ובתפילתו של משה רבינו אצל המרגלים שביקש 'מלח נא לעון העם הזה' נרמז שיהיה לזה תיקון, שהוא אור החנוכה, שמרמז על אור הצדיק שמגלה את האמת בתוך החושך.

ניתן לשמוע את השיעור של מאמר זה בקו 'חניכי הישיבות' – ברסלב: 077-31-40-331 בשלוחה: 34

קו 'חניכי הישיבות' – ברסלב:

בני התורה חניכי-הישיבות המקורבים לאורו של

רביה"ק מוהר"ן מברסלב זיע"א – 077-31-40-331

שלוחה: 1	הודעות ועדכונים.
שלוחה: 2	לשמיעת חלק מהגליונות הנפלאים שע"י 'הקבצו'.
שלוחה: 3	1 - לשיעורים וכנסים שנמסרו למקורבים. הרב ישראל מאיר גלינסקי שליט"א: 3 – לשיעורים לפי נושאים \ על ליקוטי מוהר"ן. 4 - שיעורים משנת תשע"ט. 0 - לכל השיעורים אחרונים.
שלוחה: 4	1 - שיחת חברים \ הודעות מאזינים. 2 - להשאת הודעה למאזינים. 3 - לשלוחת 'הליכה עם תורה' - 'חבורת תמימי דרך'. 4 - למענה ויעוץ.
שלוחה: 5	סיפורי התקרבות וראיונות.
שלוחה: 6	1 - פניני ליקוטי מוהר"ן על התורה. הרב שרגא זילברמן: 2 - שיעורים בליקו"מ. 3 - שו"ת ברסלב. 4-5 - שיעורים מכלל משפיעי אנ"ש. 6 - שיחות ומכתבי מוהר"א"ש. 7 - הזוה"ק בלשה"ק. 8 - דברי גדולי ישראל במעלת לימוד עמוד היומי בזה"ק.
שלוחה: 7	1 - שיעורים ברחבי הארץ. 3 - חברותות ברחבי הארץ. 2 - להשאת הודעה לביקוש שיעור או חברותא.
שלוחה: 8	1 - שירי ברסלב שורשיים. 2 - שירי ברסלב חדשים 3-4 - שירים כלליים. 5 - שירי 'דרשו'. 6 - תיקון הכללי בניגון. 7. נוסחאות התפילה של הימים הנוראים.
שלוחה: 9	1 - שידור חי.
שלוחה: 0	0 - הודעות קבועות ונחוצות. 1 - הצטרפות לרשימת התפוצה. 2 - להסרה. 3 - לקבלת 2 פרקי תהילים. 4 - השעה כעת. 5 - זמני היום. 6 - לקבלת מס' אישי למערכת. 9 - לתרומות באשראי (דרך 'קהילות').

תרומות באשראיך!

מעוניין שהעלון

ימשיך להיות מודפס?

אנו זקוקים לתרומה

שלך!

ניתן לתרום דרך

'קהילות' בקופת

'עלמא דאורייתא'.

או דרך קו 'חניכי

הישיבות' – ברסלב,

בשלוחה: 09.

לתרומה בדרכים

נוספות נא להתקשר:

054-848-73-17

על הפרשה ||| פנינים על פרשת השבוע לאור תורה זו

מהותו של פרעה הוא שהרע משכיח את הטוב

הנה הלום פרעה הוא שהפרות הרעות בלעו את הפרות הטובות ולא נודע כי באו אל קרבנה, ועל דרך זה בשבליים, המובן מזה שחלום זה זהו מהות עניין פרעה, שהתגברותו הוא בבחינה זו שמתגבר כח הרע באופן שלא נודע כי באו אל קרבנה, והיינו כי באמת השי"ת עושה עמנו ניסים ונפלאות בכל עת, אבל קליפת פרעה (שהיא שורש כל הקליפות) משכיחה את כל הניסים, ומכסה הכל בדרך הטבע, עד ששוכחים מכל הטוב.

ועל דרך זה מבואר בדברי מוהרנ"ת (ליקוטי הלכות הלכות הודאה הלכה ו אות למ): 'פי פרעה שהוא מקל מצרים שהוא גלות הראשון, שנמשך מהטא אדם הראשון, שאז נמשך עצבות, סמך דמותא, בחינת בעצבון תאכלנה וכו' עד שובך אל האדמה וכו'. ועל כן ראה פרעה ששבע פרות הרעות בולעים שבע פרות הטובות. וכן שבע שבלים וכו' עד פי באו אל קרבנה ולא נודע פי באו אל קרבנה, שמתגבר העצבות והיגון על הטוב שהוא בחינת שביעה וברכה בחינת שמחה, כמו שפרש רש"י בפסוק לָשׂוּ כָרִים הַצֵּאן וְעִמְקִים יַעֲמֹפוּ

בר יתרועעו אף ישירו - תרועת שמחה, וכן פרש בקומם אחר. אכל בחינת שבע שני הרעב שהוא התקף בחינת יללה ועצבות כמו שכתוב ביואל בגזרת הרעב, כמו והלילו וכו' הלילו על הפה ועל שעורה וכו', מתגבר כל כך עד אשר הם רוצים להבליע ולהעלים שמחת ישראל לגמרי, בבחינת ותבאנה אל קרבנה ולא נודע פי באו אל קרבנה שזה עקר אריכת הגלות, ועל פי תורה זו יבואר שהוא משכיח את הניסים.

עצת יוסף לזכור את שבע שני השבע גם בשבע שנות הרעב

ויוסף הצדיק עיקר עצתו הוא בהיפך ממש, לשמור את כל השבוע משבע שני השבע, ומזה להיות בשני הרעב, היינו לזכור היטב את הניסים שנעשו עמנו בשני השבע, ועי"ז רואים גם בשני הרעב את הניסים תתאין שנעשים או, שבאמת הם אף יותר מאשר הניסים של שני השבוע, אלא שמחמת הקושי והרעב, טבע האדם לא לראות כלל את הניסים, אבל ע"י שמתחזק לזכור את הניסים שנעשו עמו בימי השבע, שהם בחי' הניסים עילאין, עי"ז יוכל להתגבר ולהסתכל על האמת לאמיתו שהשי"ת עושה עמנו ניסים ונפלאות בכל עת.

עניינא דיומא ||| עניין הנוכה על פי תורה זו

החשיכו עיניהם של ישראל

ה] כי זה עיקר ההתגברות של קליפת יון, שבשונה משאר הגלויות שרדפו את ישראל בגשמיות ועשו להם צרות, בגלון יון לא היו גזירות על הגופות, רק על הנשמות, וגם בזה עיקר מלחמתם היה בדעת "שהחשיכו עיניהם של ישראל" (בראשית רבה פ"ב, סימן ד), לתת להם הרגשה כאילו הכל חשוך וסתם' ושלא ירגישו עוצם מעלתם, וזה מה שאמרו "כתבו לכם על קרן השור אין לכם חלק באלקי ישראל", "לכם" דייקא, כי זה היה עיקר מלחמתם להכניס בלב ישראל שאין להם חלק באלקי ישראל ואין להשי"ת הפי' בו, היפך אמונתנו הקדושה שהשי"ת יש לו נחת רוח עצום ונורא מכל תנועה קמנה של איש הישראלי, וכל זה נלחמו קליפת יון, ועי"כ הכנעתם היתה דייקא עי"ז הנם הזה שנראה בחוש איך השי"ת כן הפי' בנו [מלבד מה שנראה בחוש שאין טבע כלל שזה ג"כ בחי' הכנעתם וכנ"ל].

מה העיקר נם פך השמן או נם הנצחון

ו] ובוזה יתבאר מה שמצד אחד בתפילת 'על הניסים' מזכירים בעיקר את נצחון המלחמה, משמע שעל זה הוא עיקר קביעת ימי החנוכה, ולעומת זאת בכרייתא במס' שבת (דף כא ע"ב) נזכר רק נם פך השמן שדלק ה' ימים וזכר עמדו בוהו, ועל פי הנ"ל יתבאר באופן נפלא, כי אכן העיקר הוא נצחון המלחמה אלא שגמר "נצחון המלחמה" היה דייקא בנם פך השמן, כי המלחמה לא היתה מלחמה גשמית גרידא, אלא בעיקר מלחמה רוחנית על הדעת והאמונה, ועי"כ עיקר הכנעתם ונצחונם היה בנם פך השמן שבוה נראה בחוש איך שהשי"ת רוצה בישראל ושאין שום טבע, וזהו הגמר והשלימות של נצחון המלחמה, ועי"כ נקבע החנוכה לדורות על נם זה [וזה שפירשי' על איזה נם קבעוה, כי לא כל נם עושים אותו יו"ט לדורות, אבל אחר שהיה נם פך השמן, הבינו הכו"ל שאי"ז נם בעלמא, אלא זה ממש בחי' גאולה מגלות יון, וממילא צריך לעשות בזה יו"ט לדורות כי בכל יציאה מאחד מהד' גלויות צריך לעשות יו"ט, שעניינו של היו"ט הזה הוא היפך הגלות שהיו בו, וכמו פסח על גאולת מצרים, ופורים על גלות בבל, כך החנוכה על גלות יון, ולעתיד יהיה יו"ט מיוחד על הגאולה כמובא, ועי"כ הוא דייקא כשראו שאכן היה כאן נצחון מוחלט שזה בחי' הכנעתם לגמרי, ועי"כ אע"פ שעדיין שלטה מלכות יון בעולם עוד הרבה שנים, אבל קליפת יון נכנעה, וזה בחי' הגאולה מגלות יון ודו"ק].

קיצור המאמר

א] כללות המבואר במאמר הזה הוא שעיקר הגלות הוא מחמת הסרון אמונה, ועיקר האמונה הוא בניסים, לידע שיש מחדש והוא מחדש דבר כרצונו, ועי"כ בכח התפילה לפעול ניסים וישועות, וצריך להיזהר מהאפיקורסים שמכסים כל הניסים בדרך הטבע, כי באמת יש בכל עת ניסים עילאין וניסים תתאין, אלא שהאפיקורסים מכסים הכל בדרך הטבע, וכשתכלה זאת ותתרבה האמונה אז יבוא משיח, ולאמונה זו זוכים עי"ז אמת, שאמת הוא עי"ז עצות הצדיקים וליך בדרך עצתם שעי"ז נחקק בו אמת, ולזה זוכים עי"ז הציצית שהוא בחי' תיקון הברית והעיניים, וכמבואר בפנים כל זה באריכות.

כל עניין הנוכה הוא פרסומי ניסא

ב] והנה כל זה הוא ממש עניין החנוכה, שכל עניינו הוא 'פרסומי ניסא', להודיע שיש מחדש ובידו להחדש דבר כרצונו, ולגלות אמונתנו בנסים, הן בניסים הנגלים שהיו בחנוכה, והן בניסים הנסתרים שאנו מזכירים בהם מכה הניסים הנגלים.

יון הם האפיקורסים המכסים הניסים בדרך הטבע

ג] כי קליפת יון היא היא עיקר האפיקורסים המכסים כל הניסים בדרך הטבע, כידוע שזה כל עניינה של חכמת יון, להראות כאילו הכל טבע ח"ו, וזה היה הנם המיוחד בחנוכה שראו בחוש איך שאין שום טבע בעולם, וזה עצמו היה ההכנעה לקליפת חכמת יון שכל עניינה להראות כאילו הכל טבע.

נם החנוכה גילה את האמונה בניסים והכניע את קליפת יון

ד] כי כל עצת הרשעים שהוא בחינת זיהמת הנחש, שורש יניקתם הוא מבחי' חכמת יון, שכל עניינו להכניס בלב האדם כאילו כל החיים הם 'סתם' והכל 'טבעי', ובוודאי הם מלחזכיר שהשי"ת הפי' בעבודת התחתונים, וכל זה הוא זיהמת הנחש ממש, ובחנוכה חמל השי"ת עלינו ונתגלה כל זה בהיפך ממש, כי היה ניסים עצומים באתגליא, הן בנם פך השמן והן בנם נצחון המלחמה, וביותר נתגלה בזה עוצם האהבה שאוהב השי"ת את עמו ישראל ועוצם רצונו בעבודתם, עד שנעשה נם מיוחד כדי שיוכלו לקיים המצוה במהרה ובשלימות, שמכל זה נראה עוצם רציני ישראל לפניו יתברך, כי עיקר הנם לא היה מחמת הצורך שבוה שהרי טומאה הותרה בציבור, אלא לגלות היבתם של ישראל, וזה עצמו ג"כ הכנעה עצומה לקליפת יון.

ז) וזה בחינת ההלל שאומרים בחנוכה שכולו סובב והולך על עניין זה של התגלות הניסים עילאין ותתאין, ועוצם כח התפילה לעשות ניסים, ומה שהשי"ת עושה עמו תמיד ניסים ונפלאות בכל עת.

הללו עבדי ה'

ומתחילים הללו עבדי ה', כי היסוד הראשון הוא להודות על עצם הדבר שאנו עבדי ה', שזה הנם הגדול ביותר, מה שעם כל ההתגברות הנוראה של זוהמת הנחש ועצת הרשעים שמתגברים בכל יום ובכל עת בהתגברויות חדשות עד אין סוף, ואעפ"כ עדיין זוכים אנו שגם בדור זה עדיין יש עבדי ה' בעולם שעכ"פ הפצים ומשתוקקים ומנסים כפי יכלתם לעבוד את ה' [ואף שנפלים וכו'] מ"מ משתדלים ומנסים להתחזק להתחיל מחדש, הרי זה עצמו נם גדול ונורא, וע"כ מתחילים בעניין זה את ההלל.

וכמו"כ עניין זה הוא יסוד האמונה, לידע שהשי"ת הפיץ בעבודתנו, כי זה עיקר העניין של האפיקורסים שמכסים כל הניסים בדרך הטבע, שהוא בעיקר מחמת שאינם מאמינים שאנו ראויים לניסים [ואמנם בסוף זה ג"כ מגיע לכפירה בעצם המושג של נם, אבל שורש האפיקורסות נובע מהקושי של השכל להבין עניין זה שהשי"ת שהוא גדול ומרום כ"כ, הפיץ דייקא בעבודת התחתונים ויש לו נחת רוח מזה וכמובא בזה בדברי מוהרנ"ת], וע"כ עיקר יסוד האמונה הוא לא רק כמה שהשי"ת מחדש כל דבר כרצונו, אלא גם בכך שהוא הפיץ בעבודתנו [וזה עצמו הארת הציצית שהוא בחי' חותם המלך, שמביא לאמת ולאמונה, כי זה ג"כ חלק עיקרי באמונה, בחינת ה'ברית' שמתגלה בציצית, מה שהשי"ת רוצה בעבודתנו וזכרת עמנו ברית אהבה], וע"כ התחלת ההלל הוא הללו עבדי ה', שזה עצמו נם גדול וכנ"ל, וגם זהו יסוד אמונת ישראל.

מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון

וממשיכים להזכיר גדולת ה' שמחולל שמו ממזרח שמש עד מבואו, כי באמת כל הבריאה כולה היא נם אחד גדול, והשי"ת מרום ומנושא מאוד, "רם על כל גויים כבודו", אבל עיקר שבחו הוא דייקא בכך שהוא משפילי לראות בשמים ובארץ [כי באמת גם השמים הוא בחי' משפילי אצלו, וממילא אין הבדל בין השמים לארץ, ואף לא בין השמים לבחי' עפר ואשפות וכמובא, ובאמת זה עיקר שבחו מה שהוא]: 'מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, שכ"ז הוא בחי' ניסים תתאין, שזה הניסים שהשי"ת נותן לאדם כח להתחזק במקומו, אפילו שהוא בעפר ובאשפות, והשי"ת מקימו ומרימו עד שזוכה לישב עם הנדיבים שנדבם ליכם להתקרב להשי"ת בתכלית [כי בסוף זוכה בזה ג"כ לבחי' ניסין עילאין, שזוכה לעלות למדרגות עצומות שהיה רחוק מהם מאוד, ועולה לשם למעלה מן הטבע, שכ"ז ג"כ נכלל בבחי' מאשפות ירים אביון להושיבו עם נדיבים, אבל ההתחלה הוא עצם מה שנותן כח לקום מתוך העפר והאשפות, וזה ניסים עצומים ונוראים שנעשים עמנו בכל עת, וכמובאר בפנים שזה בחי' ניסים תתאין שהם גדולים יותר מבחי' ניסים עילאין].

בצאת ישראל

ואח"כ מזכירים הניסים שהיו בעת יציאת מצרים, שהם בחי' ניסין עילאין, שנתגלו ניסים נוראים למעלה מן הטבע, עד ש'הים ראה וינס וכו' ההרים רקדו כאילים' וכו' 'מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב', כי יעקב הוא בחי' אמת שעי"ז מתגלה האמונה שעי"ז הוא התגלות הניסים.

לא לנו

ואנו ממשיכים ומבקשים על התגלות הניסים שיהיה בעת הגאולה 'לא לנו וכו' כי לשמך תן כבוד, על הסדר על אמיתך' שיתגלה האמת והאמונה ונשה מה שיתגלה בעת הגאולה וכמובאר בפנים, 'למה יאמרו הגויים' וכו' שהם מנסים לכסות כל הניסים בדרך הטבע, וע"כ אנו מבקשים שיתגלו הניסים באתגליא, ובאמת כל הגויים שאינם מאמינים בניסים הם בבחינת 'פה להם

ולא ידברו, עיניים להם ולא יראו' וכו', כי ברגע שהם מסתכלים על הכל בהסתכלות של 'שבע' ו'סתם' הרי אי"ז נחשב כלל לדיבור פה, וראיית עיניים, וכיוצא בזה בשאר כל החושים [וזה מה שמאריכים בזה כ"כ בלשונות אלו, שאף שבפשוטן של דברים הכוונה בזה לעצביהם, אבל יש לפרשו גם העכו"ם עובדי ע"ז שאינם נחשבים כלל כבעלי פה ועיניים וכו' מחמת שאינם מסתכלים על האמת שהוא הסתכלות של אמונה, והם מסתכלים רק בהסתכלות של טבע], אבל אנו מאמינים ויודעים שהכל ניסים, ובכל דבר יש ריזן עילאין, בפה ובעיניים ובשאר כל החושים, וע"כ 'ישראל כמה בח' וכו' עזרם ומגינם הוא' כי אין לנו מה לדאוג מאחר שאנו יודעים שיש מחדש שבידו לחדש דבר כרצונו ואין לנו אלא להרבות בתפילה, מתוך אמונה וידיעה שבוודאי לא יבצר ממנו דבר.

ה' זכרנו

כי הכל הוא רק ברצונו יתברך, וע"כ אנו יודעים שהכל תלוי בתפילה ומתפללים מיד 'ה' זכרנו יברך וכו' יוסף ה' עליכם וכו' ועל בניכם, ומזכירים שוב עניין זה שהשי"ת רוצה בנו ובעבודתנו, כי 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם', וקיום התורה והמצוות וגילוי האמונה הוא דייקא על ידנו, כי לא המתים יהללו וכו' ואנחנו נברך וכו' מעתה ועד עולם.

אהבתי כי ישמע ה' את קולי

ועיקר ההתחזקות באמונה הוא להאמין שהשי"ת שומע תפילה, כי עיקר האמונה בניסים, היינו האמונה שהשי"ת שומע תפילתנו והוא עושה לנו ניסים [וכמובן בפנים באות א], וע"כ מיד אנו מחזקים עצמנו ומזכירים את מה שאהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני, כי ע"י האמונה בניסים מתעורר האמונה ככה התפילה, שהשי"ת שומע את קול תחנונינו, כי המה אוננו לי וכו' אפפוני חבלי מות וכו' ובשם ה' אקרא וכו' חנון ה' וצדיק וכו', דלותי ולי הושיע, וכל ההמשך, כי על האדם להתבונן כמה השי"ת עזר לו במשך החיים ושמע תפילתו, ועי"ז יתחזק אצלו האמונה, כי האפיקורסים שיונקים מוזהמת הנחש מכסים כל הניסים בדרך הטבע כאילו מעולם לא שמע ה' תפילתנו ולא היה שום ישועה, אבל באמת אם יתבונן האדם יראה כמה ניסים השי"ת עשה עמו, שאפפוהו חבלי מות ומצרי שאול, וכשצעק להשי"ת הושיעו וחלצו ממות ולפעמים מוציאו לגמרי, בבחי' אתהלך לפני ה' בארצות החיים, בבחי' ניסין עילאין, ולפעמים הוא בבחי' ניסין תתאין שעכ"פ מצליח להחזיק מעמד, וניצל ממות ומדחין, והעיקר הוא לדבר את דיבורי האמונה האלו הרבה בבחי' האמתית כי אדבר, שעי"ז מתחזק אמונתו [ויעו' באריכות בחל' נחלות ה"ד ובהל' כלאי בהמה ה"ד].

מה אשיב

וממשיך להוסיף בזה נקודה נוספת שלפעמים קשה לאדם להתבונן בניסים [ובפרט בבחי' הניסים תתאין], מרוב שקשה לו על מצבו והוא עסוק לראות כמה שעדיין חסר לו ועוד לא נושע, אבל באמת על האדם להבין שלא מגיע לו כלום, וכשיבין נקודה זו, יוכל לראות ולהבין כמה ניסים השי"ת עושה עמו במצבו, וזה מה שאומר 'אני עניתי מאוד, אני אמרתי כהפוי כל האדם כוזב, היינו שבאמת אני עני מאוד ואין מגיע לי כלום, וע"כ אמרתי בעת ברחי שבאמת כל האדם אמור להיות כוזב אלו, כי באמת עניתי מאוד, ואם אעפ"כ יש הרבה שאין חולקים עלי, ואף הסנהדרין עמי ועוד, הרי זהו חסד עצום וממילא 'מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי', כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, כי באופן כזה יכול האדם למלא כוס מלא של ישועות, אלא שהאדם מסתכל על הצרה והחוסר, וע"כ מתחיל אני עניתי מאוד, ובאמת כל האדם כוזב, וממילא מה אשיב לה' וכו', ואז אני מבין שבאמת יקר בעיני ה' המותה לחסדיו, שעיקר הנח"ר להשי"ת הוא דייקא מהמצבים של מוחזין דקטנות, וע"כ לפעמים אינו רוצה להוציא את האדם מהקטנות לגמרי, כי טובתו הוא להישאר בתוך הקטנות, אלא שהשי"ת עושה עמו ניסים נוראים להחזיק ממעמד, בבחי' ניסים תתאין, וע"י שהאדם יתבונן בעוצם החסדים שנעשה עמו אז יוכל תמיד להודות ה' וממילא להתחזק בתפילה, [ובזה מתבאר המשך הפסוקים האלו

שלפ"ר הוא פלא והפלא מה עניינו להזכיר כאן מה שכל האדם כוזב, ויעוי' עוד בליקו"ה הל' כלאי בהמה ה"ד אות ו מבואר יסוד הדברים הנ"ל].

הללו את ה' כל גוים

וזהו הללו את ה' כל גוים, על כל הניסים שנעשים עמנו, וכמובא דחינו כי רק הגויים יודעים כמה רצו להזיק אותנו ולא עלה בידם זממם [שכ"ז הוא בחי' ניסים תתאין שהוא ג"כ בחי' הניסים שבתוך הטבע], והם יודעים להעיד שגבר עלינו חסדו, ושאמת ה' לעולם, כי השי"ת מנהיג הכל כרצונו.

הודו לה' כי טוב

ואחר כל זה, ממילא אנו מתעוררים להודות על כל הניסים והחסדים שעושה השי"ת עמנו, ואומרים 'הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו, כי בכל עת השי"ת עושה עמנו ניסים ונפלאות, לפעמים הוא בבחי' ניסים עילאין, ולפעמים בבחי' ניסים תתאין, כי עצם נקודת היהדות הוא גם וחסד נפלא, יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו, וכש"כ מה שזוכים להתקרב לצדיקים, בבחי' יאמרו נא בית אהרן, חיינו המקורבים לצדיק, כי לעולם חסדו, כי בעניין זה יש הנהגה מיוחדת של ניסים ונפלאות כידוע, וכן כל הנקודות טובות שזוכה האדם לחמוץ, בבחי' יאמרו נא יראי ה' כי לעולם חסדו.

מן המצר

וזהו 'מן המצר קראתי י-ה ענני במרחב', כי אדם צריך להתבונן כמה פעמים היה במיצר כזה והתפלל להשי"ת ונענה, ועי"ז הוא מתחזק באמונה בה' ובכמתון אמיתי, בבחי' ה' לי לא אירא וכו' טוב לחסות בה' וכו', כי כבר איני מפחד מכלום, כי 'כל גוים סבבוני, בשם ה' כי אמילם' שאע"פ שמתגבר עלי כ"כ העכו"ם והקליפות שהם זוהמת הנחש, אבל ע"י ההתחזקות באמונה מגלים שם ה' בעולם, ויודעים שאין שום טבע רק כל הבריאה היא ניסים, וגם בעת התגברות העכו"ם יש ניסים נוראים, בבחי' ניסים תתאין וכנ"ל, וממילא בשם ה' כי אמילם, כי בזה אני מכריתם ומכלם לגמרי, כי כל כוחם הוא רק לבלב את האמונה ולכסות את הניסים בדרך הטבע, אבל כשאני מתחזק באמונה ומגלה כאן שם ה', ממילא מתבטל כל יניקתם, ואף אם סבבני גם סבבוני, בשם ה' כי אמילם, ואף אם סבבוני כדבורים, דועכו כאש קוצים, בשם ה' כי אמילם, כי כל כוחם הוא רק ע"י החסרתה וכשמכניעים את החסרתה שוב אין להם שום מציאות (יעוי' ליקו"מ תניינא סי' יב), כי אני יודע שבאמת ה' עזרני כמה פעמים כשדחה דחייתי לנפול, וה' היה לי לישועה, כי ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל.

יסור יסרני י-ה ולמות לא נתנני

כי באמת לא אמות כי אחיה, וזה ניסים נוראים כי לפי ההתגברות של הקליפות, כבר מזמן חיינו כולנו בבחי' מוות, אלא שהשי"ת עושה עמנו ניסים עילאין ובעיקר ניסים תתאין, ועל כן אספר מעשה י-ה, שאמנם יסור יסרני י-ה, אבל למות לא נתנני, וזה עצמו ניסים נוראים, וע"כ פתחו לי שערי צדק אבוא במ אודה י-ה וכו', אודך כי עניתני ותהי לי לישועה, כי באמת השי"ת עושה עם האדם הרבה ישועות אלא שצריך להתבונן בישועות ולא לכסות את הניסים בדרך הטבע.

אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה

ומה שאין הישועה בשלימות, זהו לטובת האדם הנצחית, כי 'אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה', שבאמת דייקא מה שמתגברים כ"כ עצת הרשעים וזוהמת הנחש, וכל האפיקורסים המכסים הניסים בדרך הטבע, שמוזה נופל האדם למוחזק דקטנות והסתכלות סתמית על העולם שמוזה כל הנפילות והירידות, אבל דייקא מחמת ההתגברות הגדולה הזו, אזי כל נקודה שהאדם מתנתק מזה הוא תיקון נורא מאוד בבחי' 'היתה לראש פינה' [וכמבואר בפנים שע"כ תיקון התפילה והאמונה הוא דייקא ע"י מה שירד יעקב ובניו

לגלות מצרים, וכן תיקון העצות שנתגלו במעמד הר סיני הוא דייקא ע"י העקרב שמשכבו], וע"כ אף שאת האבנים הללו מאסו הבונים שבונים בניינו של עולם, אבל באמת זה דייקא היתה לראש פינה, ועניין זה הוא מנפלאות תמים דעים, כי 'מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו' וע"כ אין לנו אלא לשמוח ולהבין שזה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, כי בימים אלו מתגלה עוצם הניסים שעושה השי"ת עמנו, וממילא אנו מבינים שהשי"ת מחדש הכל כרצונו וכל מה שנעשה עמנו הכל הוא לטובתנו הנצחית.

אנא ה' הושיעה נא

ואנו מבקשים 'אנו ה' הושיעה נא' כי יש התגברות גדולה כ"כ של עצת הרשעים הנמשכים מזוהמת הנחש, וזה מטעה מאוד כי לפעמים קשה להבין בין העצות דקדושה לעצות שנמשכות מזוהמת הנחש, וע"כ אין לנו עצה אלא לצעוק להשי"ת שיושענו מעת רשעים המהופכות מן האמת ויצליחנו בדרכי עצות האמיתיות של הצדיקים.

אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח

כי אל ה' יואר לנו, אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח, שגם כשאדם בתוך עבותים ובלבולים, אם הוא מתחזק לראות את הניסים שהשי"ת עושה עמו, עד שזוכה בזה לבחי' חג ע"י התגלות הניסים, הרי הוא ממש כמו קרבנות המזבח ששם היה בהתגלות ניסים עילאין וכי עשרה ניסים קבועים היה בביהמ"ק, כי באמת הניסים תתאין הם לא פחות גם מהניסים עילאין, וע"כ עלינו תמיד להודות להשי"ת, 'א-לי אתה ואודך וכו' הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, ועלינו להללו ולהודות לו ולברכו תמיד 'כי מעולם ועד עולם אתה א-ל' ככל מצב ובכל עולם, גם בהתגברות ההעלמה, תמיד אתה אלא כי באמת בכל מצב נעשים ניסים נפלאים עם האדם וכנ"ל.

הארת האמת בחנוכה

ח) והנה מבואר בדברי האר"ז'ל שצריך לכוון צירופי שם אהי"ה, ואהי"ה פעמים אהי"ה גמט' אמת יעו"ש (ומובא בליקו"ה הל' כלאי בהמה ה"ד ובהל' הודאה ה"ז), ומבואר שחנוכה מאיר בה בחי' הארת האמת, וחיינו כי א"א לבוא לאמונה אלא ע"י אמת, וע"כ בחנוכה שזוכים להארת האמונה, עיקר ההארה היא ע"י האמת [וכמו"כ מבואר שם שמאיר בכל יום מימי החנוכה מידות הרחמים והעיקר הוא הארת האמת, יעוי' בהל' הודאה ה"ז באריכות].

תורה שבעל פה

ט) ויש עוד נקודה בכל עניין החנוכה, דהנה עיקר תורה שבע"פ התחיל אחר החשמונאים כמובא, שכ"ז הוא בחי' עצת הצדיקים, שמתגלה ביותר בתורה שבע"פ ששם מתבררים דיני התורה שהם בחי' בירורי העצות (כמבואר בליקו"ה הל' פסח ה"ז), ובאמת מובא עוד שכל זמן שהיה יצרא דעי"ז היה נבואה, וכששהטו יצרא דעי"ז פסקה הנבואה, וזה היה בערך בזמן הזה של חנוכה, ואז במקום נבואה, התחילה הארת התורה שבע"פ, ולעומת זאת התחיל אז העניין של הצדוקים והבייתוסים שהם היפך בחי' החכמים של תורה שבע"פ, כי כל פעם יש בחי' של זה לעומת זה, כ"ז מובא בספח"ק, וכל זה הוא ממש העניין המבואר במאמר שכנגד עצת הצדיקים יש עצת הרשעים, והכל בבחי' של זה לעומת זה, וע"כ מחמת שבזמן זה של הארת חנוכה מתחילה להאיר ביותר הארת עצת הצדיקים, ע"כ התחיל הזה לעומת זה של החולקים על החכמים [וכך הוא בכל דור ודור, שכפי מה שמתרחב יותר ההתגלות של עצת הצדיקים, כך מתגברת גם הבחינה של הזה לעומת זה באותה בחינה, ויעוי' מש"כ בפנים שכנגד תרי"ג עיטין דאו"י יש בחי' עקרב, וכנגד בחי' נחש יש בחי' עצת הצדיקים, ויש להמתיק על פי הנ"ל שעקרב הוא בחי' יצרא דעי"ז, ואח"כ התחיל בחי' הנחש שהתיקון לזה הוא בחי' עצת הצדיקים שמתגלה בתורה שבע"פ, ודו"ק].

❖ סדרת מאמרים בעניין: דרך ברסלב ודרך ליטא, הילכו שניהם יחדיו? ❖

מאמר ה

לימוד תורה במשנת ברסלב

שנלכדו במצודה רעה עד שרגילין בעבירות הם ושלום רחמנא ליצלן רחמנא לשובן, אף על פי כן הכח של התורה גדול כל כך עד שיכולה להוציא אותם מן העברות שרגילין בהם הם ושלום. ואם יעשו להם חוק קבוע והיוב חוק ללמוד בכל יום ויום כך וכך יהיה איך שיהיה, בודאי יזכו לצאת ממצודתם הרעה על ידי התורה, כי כח התורה גדול מאד' (שיחות הר"ן יט).

ופעם אחת 'שאל לו הרב רבי נתן זכרונו לברכה: ואם אחד הוא בעל עבירה ממש רחמנא ליצלן? השיב לו רבינו זכרונו לברכה: וכי אתה יודע גדול מעלת התורה הקדושה, הלא עסק התורה הוא גדול במעלה משמירת הברית. כי ברית ביסוד ואורייתא בתפארת' (חיי מוהר"ן תקעג).

אלו הם כמה ציטוטים בודדים מתוך שיחות ותורות רבות שנאמרו על חשיבות לימוד התורה ומעלתה העצומה, ומודגש בהם גם החשיבות של עסק התורה בקביעות, אפילו למי שמדרגתו הכללית בעבודת ה' אינה כראוי, מה שכמובן לא משאיר מקום לפסק על דעתו של מוהר"ן בנידון.

ואכן, ההולכים בפועל בדרכו של מוהר"ן זוכים להגביר את התמדתם בתורה, כמו שמעיד על עצמו רבי נתן ומספר כיצד מוהר"ן ז"ע הכניס אותו להתמדת הלימוד בכמה דרכים נפלאות (ראה חיי מוהר"ן תלה ועוד), וכך גם לימד רבי נתן את תלמידיו, ועסק הרבה לעורר ולעודד על ההתמדה בלימוד התורה הקדושה, וראה למשל חיי מוהר"ן (אות פג) כמה שמספר רבי נתן:

'באמצע הקיץ נתעורר אחד שהיה רוב דברי בשנה הזאת עמו ביותר, והייתי מוכיח אותו הרבה מאד על התמדת הלימוד, כי היה ממוכחרי בני הנעורים ומופלא בלימוד, והעולם החזיקו אותו שמתמיד בלמודו, אבל אני השגחתי בו וראיתי שאינו לומד כלל, והוכחתי אותו על זה והודה לדברי, והיה משתוקק מאד שאכניס אותו בתוך התמדת הלמוד, אבל יצר לב האדם רע מנעוריו והיה קשה להרגילו בהתמדה, אבל סיפרתי לו עוצם נוראות גדולת רבנו זכרונו לברכה את כל אשר עשה לנפשי ואיך הכניס אותי להתמיד בלמוד בכמה דרכים נפלאים, וסיפרתי לו מאשר עבר עלי בזה אצלו זכרונו לברכה, ואף על פי כן לא פעלתי אצלו כל ימות ההורף כי אם מעט שהתחיל ללמוד יותר מכתחילה אבל לא כרצוני כראוי באמת, אבל מריבוי אמינות הדבורים חמים כגחלי אש שסיפרתי לו ממנו זכרונו לברכה הבעירו בו, עד שבאמצע הקיץ נתעורר לבו והתחיל להתמיד בלמודו בהתמדה גדולה ונפלאה והיה מתמיד גדול שש שנים רצופים, וגמר בהם כל הארבעה פוסקים הגדולים, ובתוך כך נשתנה לטובה גם בשאר דברים'.

וראה גם עלים לתרופה (מכתב קסו):

גם פה נמצא מתנגד אחד שבנו התחיל קצת להתקרב לאנשי שלומנו, ולמד הרבה גמרא ופוסקים, ועתה מכריחים אותו אנשי בליעל המכנים עצמם בשם חסידים ומונעים אותו בעל כרחו מללמוד גמרא ופוסקים, ואומרים שטוב יותר לדבר עמהם, ואביו צעק על בנו הנ"ל: 'אני נותן לך לאכול על מנת שלא תלמד רק דף גמרא אחד בכל יום, לא יותר, כי מי שלומד כל היום הוא ברסלב' וכו', כי ידוע לכם מעשי בני הנעורים, בפרט בדור הזה, ואין שום הצלה כי אם על ידי התורה. ואין מי שיכניס לימוד התורה וקיום התורה בעולם כמו אדוננו מורנו ורבנו זכרונו לברכה, על ידי אמינות דרכיו הקדושים שגילה על ידינו ובספריו הקדושים'.

הנה כי כן רבי נתן מודיע כדבר פשוט וברור שמטרת אדמו"ר זצ"ל בספריו ודרכיו הקדושים היא להכניס את התמדת לימוד וקיום התורה בפשטות, ושכך היה מפורסם במקומם ש'מי שלומד כל היום הוא ברסלב'.

במאמרים הבאים נשתדל לבאר בתמצית את מקומו של לימוד התורה במשנתו של מוהר"ן, ונבאר כמה היא שונה מהתפיסה הליטאית הרגילה על לימוד התורה, ומאידך, כיצד היא יכולה להוות השלמה נפלאה אליה. ונקדים שהדברים ארוכים מאוד, ונוגעים ביסודות גדולים בדרכי עבודת ה', ולא באנו במסגרת מאמרים אלו לבאר את כל הענין באורך, אלא רק לציין לכמה נקודות, ותן להכם ויחכם עוד.

ראשית נבאר את הפער שבין תפיסת ליטא לתפיסת החסידות בנושא זה, ומה הם הבעיות שעמם מתמודדת כל דרך בפני עצמה, ואחר כך נבאר מה חידשה בזה ברסלב, שכהגדרתו של מוהר"ן בא לכלול בשיטתו את שני הדרכים גם יחד ודרכו היא כעין 'מוצע' ביניהם, ויש בה פתרון כולל למי שמעמיק להכין את הענין ומשתדל לקיימו על פי הדרכתו.

אולם בראש ובראשונה עלינו להקדים ולהבהיר דבר פשוט וברור וידוע, שאצל מוהר"ן ז"ע לימוד התורה נמצא כמקום מרכזי ביותר בחייו של יהודי, תורות ושיחות רבות מוקדשות לחשיבות העצומה של לימוד התורה בקביעות לכל אחד ואחד, בכל מצב ובכל מדרגה שבו הוא נמצא.

נראה כמה דוגמאות לדבר:

במכתב לחתנו משנת תקס"ז (נדפס ע"י מוהר"ן ז"ל בספר עלים לתרופה בתחילת הספר) הוא כותב: 'בקשתי מאהובי חתני שתלמד בכל יום שיעור גמרא ופוסק, שלא תעשה חס ושלום ממפל עיקר, רק את האלקים ירא וכו' כי זה כל האדם'.

ובמכתב נוסף לחתנו משנת תקס"ט הוא כותב: 'גם יראה להודיע לי מעסק לימודו וכמה דפין גמרא הוא לומד בכל יום, כי באלה הפצתי שיתמיד בלימודו וזה כל מוגמותי, ודי למבין'.

ועוד הוא כותב (בליקוטי מוהר"ן קמא לא) על כך שאי אפשר להיות 'צדיק' בלא שיהיה 'למדן', ושעל כך נאמר 'ולא עם הארץ חסיד'. ובמקום אחר (ליקוטי מוהר"ן תניינא עה) הוא כותב על כך שהתורה היא עיקר החיים, ותמה כיצד יתכן לאדם לפרוש מן החיים אפילו לשעה קלה, ומאריך לבאר מהי הדרך לקבל חיות מהתורה גם בשעה שנאלץ להפסיק מלימודו.

ופעם אחת 'הוכיח את אחד על התמדת הלמוד ואמר לו: מדוע לא תלמד? מה תפסיד בזה, הלא תקבל עולם הבא על הלמוד? ואין צריך לומר כשהתורה מראה אהבה לאחד אז אין רוצה כלל עולם הבא רק שרוצה את התורה בעצמה' (שיחות הר"ן יז).

ועל הכח של הלימוד בעיון וביגיעה שבזה תלוי רפואת הנפש הוא כותב (ליקוטי מוהר"ן קמא עד) שכל אחד צריך רפואת הנפש 'היינו להעלות אותה למקום שורשה, וזה על ידי שמתייגע בתורה עד שזוכה לדעת אותה ולהבינה'. ועוד כתב (ליקו"מ סימן קא) על המשנה 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך דרך', שזה נאמר על הלומד בעיון ובהבנה. וגם עורר על הצורך ללמוד את כל הלקי התורה, ש"ס, שו"ע, מדרשים, זוהר וכו' (ראה שיחות הר"ן כת, עו ועוד).

וכמו כן עיקר הכנעת היצר הרע הוא על ידי התורה שהיא כולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא, ועל ידה מגרש האדם מעצמו את השגעון והרוח שטות של היצר הרע (ליקו"מ קמא א).

והקביעות בלימוד התורה כחה גדול מאד עד שהיא מוציאה את האדם מכל המקומות שנפל לשם, ולכן 'אפילו אותן האנשים הרחוקים מן הקדושה מאד

שלום. אני עוקב אחריכם זמן-מה, ומאד נהנה מהתוכן שלכם. אני כמותכם אברך כולל (ויצא ישיבת קרית מלאכי) שהתקרבותי לרבינו ז"ל לפני כשבוע-עשרה שנים, בזמן שזה ממש לא היה בארצנו, גם אני הייתי מדבר עם החברים וגם עלי אסרו לדבר עמם, נו, וכששכנעתי כמה מהם לנסע לאומן לר"ה - על דא אפקוהו לר' ירמיה מבי מדרשא... זה לא הזיז לי, כי ידעתי שהאמת אתי. רצייתי לשלוח לכם מאמר שכתבתי היום בעניין 'אין יאוש' מהפרשה. בתורה מראש, רמי בוזגלו. אלעד.

אין יאוש בעולם כלל

הדשות בכלל? ואנחנו יודעים שכל זה מביא למלך המשיח.

ובסוף לפני ששרפו את תמר בלתו וכל הענין של מלך המשיח היה הולך לטמיון, כאן בא הניסיון הנורא. רק כדי להמחיש, בבית הדין דאז ישבו יצחק אבינו (שמידתו מידת הגבורה, פחד יצחק) ויעקב אבינו ו... הרה"ג ר' יהודה שליט"א. ואז הוא פוסק "הוציאוהו ותשרפו!" וכששלחה לו "לאיש אשר אלה לו אני הרה" תתארו לכם מה היתה הרגשתו - דווקא עכשיו ליד כולם? למה היא לא אמרה את זה לפני כן? למה לעשות לי בושות - שתשרפו!!! והיין מזה רבוננו של עולם, רצייתי לעשות התחלה חדשה, כמו ברסלבר טוב, בלי יאוש, וזה מה שיוצא מכככל הסיפור הזה?

אבל לא יהודה, הוא פשוט אומר "צדקה ממני!" וכך יוצא לדרך אורו של משיח.

ומתוך החיים אנחנו הרכה פעמים רואים יהודי שפתאום מתעורר לעשות משהו טוב, הדלקת נר חנוכה עם כל ההידורים. ואז כשהוא ניגש להדליק לפתע השמן נשפך והחנוכה נפלת לו. שויין, צריך להודרו שלא יעבור הזמן, ואז הוא מתחיל לערוך מחדש את הכוסיות והשמן ותוך כדי כך הוא בעצמו מחליק על השמן ומקבל מכה הגונה... מה רצייתי בסך הכל? הוא חושב, למה זה מגיע לי? וכך בעודו כאוב הוא מנסה שוב להדליק ובי"ה החנוכה דולקת, ולא עוברות שתי דקות ומישהו בחוסר זהירות פותח את החלון והרוח מכבה לו את הנרות. זהו, אתה פטור, הדלקה עושה מצוה, וכבתה אין זקוק לה. לך הביתה.

התחושה קשה, אבל צריך לפעמים להבין שזה עצמו הניסיון. יש פה בחינה של רצינות. גם נבוכדנצר רצה לומר ספר תהלים יותר טוב מדוד המלך ע"ה, ואז מלאך בא וסטר לו, כנראה שזה התלכש באיזה ענף שנחבט לו על הפרצוף תוך כדי 'דיבקות' ואז הוא הפסיק לשיר... זה נבוכדנצר.

"כאשר ראה יהודה מה שנעשה וכי נגרה הכל ע"פ עצתו, נמס לבכו בקרבו והלך במרירות גדול מאוד עד כי נתכטל ממש ממציאיותו, שכל כך דן בדעתו והחליט במחשבתו שבדאי האביד את כל מה שסיגל מיום הוולדו עד היום, וכמעט בלתה נפשו מגודל המרירות, עד כי נתיישב בדעתו ואימץ את רוחו וגמר בלבו להתחיל לקיים התורה מחדש ולהכין לבכו מעתה לעבוד את ה' א-להיו כתינוק שנולד (מפני שכבר איבד את כל הראשונות) והתחיל לחדש עבודתו מהמצוה ראשונה שבתורה. וזאת המחשבה היתה כ"ב יקרה לפני היודע מחשבות ובוהן לבות עד שממנו היה בורא אורו של משיח. ע"כ תמצית דבריו הקדושים".

נפלא. אבל מי שיוסתכל טוב יראה שהקב"ה כדי להוציא את נשמת המשיח עשה כמה וכמה גלגולים נוראים על יהודה, והוא לא התייאש.

ראשית כל, הבנים שנולדו לו מאותה מצוה - ער ואונן, מתו על פניו בחייו. דבר שלא היה נמצא בבית יעקב. רק נתאר לעצמנו איזו תחושה היתה לו כשהחזן הכריז "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" בניגון הידוע... הרי כולם ידעו מי הוא האשם העיקרי בכל הסיפור. וכשמת לו הבן השני (אונן) הכבושה הכפילה את עצמה. והיין מכל תחושת הכבושה וכאב גם על מות בניו, וגם על ה'רמוז' שבוה, היתה כאן תחושה נוראה שדוקא מהמצוה הראשונה שהחלטתי לעשות איתה משהו של התחלה חדשה, דווקא בה ה' ית' מכה אותי? כאילו מורפים לו את המצוה על פניו, לאמר 'כאלה התחלות היפשת לך!'

ולאחר זמן קצר גם האשה שלקה מתה, וכמעט לא נשאר לו כלום (היין מבנו שלה). ואם לא די בכך, אז בא הסיפור עם תמר. והיצר? לא נשאר חייב, רציית פרו ורבו? בבקשה, לך עם פרוצה! תראה לאיפה נפלת! מי רוצה ממך התחלות

במדרש רבה פרשת וישב (אות פה) איתא 'וי'הי בעת ההוא, רפי שמואל בר נחמן פתח (ירמיה כט, יא): כי אנכי ידעתי את המוקשבת, שבטים היו עסוקין במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ובתעניתו, ראינו היה עסוק בשקו ותעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויהודה היה עסוק לקח לו אשה, ותקדוש ברוך הוא היה עוסק בורא אורו של מלך המשיח, ויהי בעת ההיא יגיד יהודה".

ובפירוש רמתיים צופים על תנא דבי אליהו הביא מה שאמר היהודי הק' מפרשיסחא "וכמו ששמעתי מכ"ק אדמו"ר מפרשיסחא זי"ע על המדרש רבה וישב על הפסוק ויהי בעת ההיא וירד יהודה כו' כי אנכי ידעתי את המחשבות כו' ראונו היה עסוק בשקו ובתעניתו יהודה היה עסוק ליקח אשה, והקב"ה בורא אורו של משיח כו'. וביאר כי כל אחד היה עסוק בתשובה על שעל ידו נטרד יוסף מאביהם. ויהודה בהיותו מלך עליהם בודאי היו דבריו נשמעים והיה ביכולתו לפטור יוסף ולהשיבו לאביו, ע"כ חשב בדעתו שאין מועיל שום תשובה אצלו, ע"כ חשב אולי יקים ויעלה אותו אחד מזרעו ע"כ.

המביא לבית הדפוס הביא שם הערה שאין ח"ו פירושו אמיתי, והביא מש"כ בספר קול שמחה "ונראה לפרש דבא המדרש להורות לנו ענין נפלא, דכל השבטים ויעקב היו עסוקים בצום וצעקה לה', השבטים בשביל מכירת יוסף, וגם יוסף על מכירתו, וגם יעקב התאבל על בנו. והיו מתפללים לה' בכל לבם ובכל נפשם, ויהודה היה עסוק ליקח אשה. נמצא לעיני בשר היה ענינם יותר לה', כי הוא היה עסוק לנשיאת אשה. אעפ"כ אמר המדרש דאין שום אדם יודע מחשבות הטמונות בלב איש, וראה הקב"ה יותר מעשה יהודה וממנו היה בורא אורו של משיח. ועתה יתורצו דברי המדרש על נכון. דוק ותשכח".

ונהנה אין ביאור לכאו' על דבריו, ופירש הרב האדמו"ר מקוצק שאמר כוונת הרב מפרשיסחא

הסתובבת כמו סביבון עד שמצאת את העלון?

חדש! ניתן לעשות מניו לקבלת עלון 'המקורבים' וכן את עלון 'הקבצו' עד לביתכם בדרך מבשרי 'קהילות' שבבתי הכנסת. ב-20 ש' להודש. הפשוט: עלמא דאורייתא. \ המניו על-דעת המערכת: \ לברורים: 054-848-73-17

אמר רבינו הקדוש:

"רצייתי שהעניין שלי יתפשט בלבבות האנשים המתמידים בעבודתם כאנשי ליטא!!"
(שיח שרפי קדוש ח"ב, סימן נז"ר)

אחי היקר!

עד מתי נחכה למשיח - - - בשביל ללמוד וזה??? הגיע הזמן שנכין - - - לימוד הוזהר מביא את המשיח!!!
כותב הוזהר הקדוש (פרשת נשא, קבו):
"ומשום שעתידים ישראל לטעם מעין החיים, שהוא ספר חזקת ה'ת, וצאוי בו מהגלות ברחמים!!"
רכוש לך עוד היום את סט ספרי הוזהר הקדוש עם הפירוש הנפלא 'מתוק מדבש'
משלוח חינם עד הבית! וכן ניתן להזמין את כל ספרי בעל 'מתוק מדבש'.
ע"י נציג אישי: 054-848-73-17